

Praktisch gezondheid- en welzijnbeoordelingprotocol voor poeljen en leghennen in niet-kooi systemen

Probleem

Veehouders kunnen soms moeilijk anticiperen op nieuwe welzijns- en gezondheidsproblemen voordat deze de productieprestaties van poeljen en leghennen in kooivrije systemen beïnvloeden. Deze situatie kan nog verergeren tijdens de overgangsfase van kooi naar kooivrije huisvestingssystemen.

Oplossing

Een praktisch protocol voor de beoordeling van de gezondheid en het welzijn van poeljen en leghennen in kooivrije systemen. Het protocol is gebaseerd op de transectmethode om de betrouwbaarheid en de tijdsefficiëntie van de beoordeling te maximaliseren.

Voordelen

Een systematische beoordeling van het welzijn van de toom kan veehouders assisteren om vroegtijdige signalen van opkomende gezondheids- en welzijnsproblemen op te sporen wanneer deze nog kunnen gecorrigeerd worden en voordat deze gevolgen hebben voor het welzijn van de hennen en de economische resultaten van het bedrijf.

Praktische aanbevelingen

Ga naar het beoordelingsprotocol voor informatie over welke indicatoren moeten worden beoordeeld en de beoordelingswijze. Bepaal het aantal transecten (muur en centraal) volgens de afmetingen van de stal. Nummer de transecten (van links naar rechts), met de ingang deur als referentie (figuur 1). Beoordeel altijd

twee transecten per stal (een muur- en een centraal transect) en vermijd aangrenzende transecten (voorbeeld in figuur 1: T1 en T3, T4 of T5; T6 en T4, T3 of T2). Gebruik de verschillende transecten tussen opeenvolgende beoordelingen. In stallen met een overdekte uitloop, vrije uitloop of biologische systemen dient de beoordeling plaats te vinden in de vroege ochtend voordat de hennen toegang krijgen tot de vrije uitloop/overdekte uitloop. Voor het beoordelen van de vrije uitloop/overdekte uitloop moet er gewacht worden totdat de stroming van de poeljen/hennen door de uitloop-openingen gestabiliseerd is nadat deze geopend zijn. Loop langzaam door de toom om de hennen tijdens de beoordeling zo min mogelijk te verstoren.

TOEPASBAARHEID

Thema

Veehouderij

Sleutelwoorden

Leghennen, poeljen, welzijnsbeoordeling, transect, toepasbaar op bedrijf

Context

Overgang naar een operationeel niet-kooi huisvestingssysteem voor leghennen

Toepassingstijd

Aanbevolen: eenmaal/week; min. eenmaal/maand

Benodigde tijd: 45 min/toom

Periode van impact: Onmiddellijk na start van beoordeling, veehouders kunnen vroege signalen van problemen detecteren vanaf de eerste dag en in een stadium waarin deze problemen nog gemakkelijk kunnen verholpen worden.

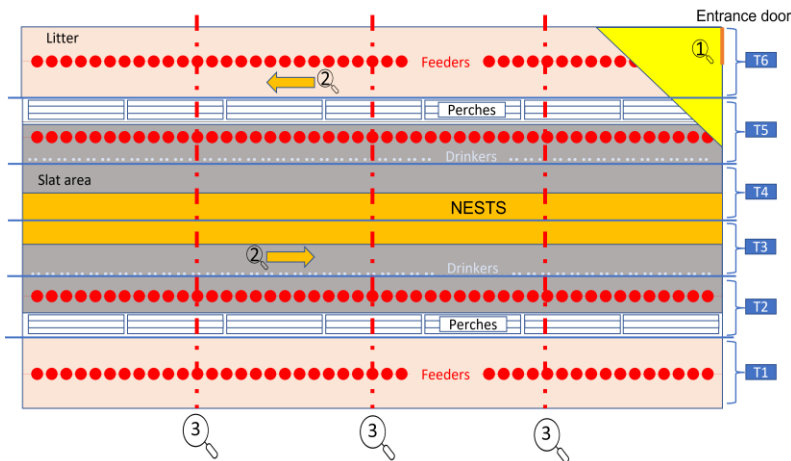
Uitrusting: laser- of afstandsmeter; Excel software of pen en papier; gratis smartphone applicaties beschikbaar in de Google Store voor het meting van lichtintensiteit.

Beste in

Alle niet-kooi huisvestingssystemen voor poeljen en leghennen: scharrel, vrije uitloop en biologische productie

Doelgroep

Leghennen- en poeljenhouders, adviseurs

Figuur 1: Voorbeeld van een transect in een scharrelstal (T = transect 1 tot 6) – Oranje pijlen geven de wandelrichting van de veehouder op elke transect aan tijdens de beoordeling; vergrootglazen geven de locaties aan waar gegevens moeten worden verzameld, het nummer geeft de groep indicatoren aan die op elke locatie moet worden verzameld. De indicatoren van groep 2 (tabel 1) moeten gedurende de volledige wandeling worden verzameld. (Source: Neiker; aangepast van Vasdal et al., 2022).

Toepasbaarheid op het bedrijf

Systeem benadering

Groep	Indicatoren
1: Indicatoren die bij het betreden van de stal worden geëvalueerd	Paniekreacties, hijgen/ vleugels gespreid, bij elkaar gekropen
2: Indicatoren geëvalueerd tijdens transectwandelingen	Incorrecte snavelbehandeling; verlies van veren op de kop, rug, borst en staart; verwondingen op de kop, rug en staart; afgepikte hennen, zieke dieren, prolaps* en vastzittende hennen
3: Indicatoren geëvalueerd tijdens routine controlewandelingen	Vogelmijt, lichtintensiteit, strooiselkwaliteit, veren op de grond
4: Indicatoren geëvalueerd in systemen met vrije uitloop en biologische systemen	(Homogene) gebruik van de uitloop
5: Productiekenmerken geëvalueerd aan de hand van controlelijsten en eieverpakkingslokaal	Eerste soort eieren, tweede soort eieren: vuilschalig, kneus en breuk, bleke schalen, grond- en andere probleemeieren

Tabel 1. Gezondheid- en welzijnsindicatoren voor poeljen en hennen. *: niet beoordeeld voor poeljen

Evaluatie

- De indicatoren van groep 2 en 5 worden beoordeeld als het aantal geobserveerde hennen en de gegevens worden weergegeven als percentages (kwantitatieve gegevens).
- De indicatoren van groepen 1, 3 (behalve lichtintensiteit) en 4 worden beoordeeld op basis van verschillende kwalitatieve schalen.

Verdere informatie

Protocol voor de praktische beoordeling van het welzijn en de gezondheid van poeljen en leghennen: binnenkort beschikbaar

Over deze praktische samenvatting en Best Practice Hens

Uitgevers: Department of Animal Production, NEIKER-Basque Institute for Agricultural Research and Development, Arkaute (Spain); IKERBASQUE, Bilbao (Spain).

Auteurs: Inma Estevez; X. Averós, & A. Arando

Editors: Mariana Y. R. Couto, Ángela Morell Pérez, Mona F. Giersberg & T. Bas Rodenburg

Project coördinator: Prof. T. Bas Rodenburg, Utrecht University (UU), Yalelaan 2, 3584 CM Utrecht, t.b.rodenburg@uu.nl

Best Practice Hens: Om eiproductie in niet-kooi systemen te ondersteunen en om het dierenwelzijn te verbeteren zal een consortium van 7 Europese partners enkele 'Beste Praktijken' opstellen omtrent eiproductie in niet-kooi systemen. Dit gebeurt in het kader van een pilotproject, gefinancierd door de Europese Commissie DG Santé. Deze 'Beste Praktijken' zullen praktische informatie aanbieden aan leghennenhouders om hen te stimuleren in de overgang van kooisystemen naar niet-kooisystemen.

Project website: www.bestpracticehens.eu/

Sociale media: Facebook en LinkedIn (@bestpracticehens) & Twitter (@BestHens)

© 2022